

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion Philostorgiu Kai Theodōru

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

XXXIX. De Vectigali, quod Chrysargyrum vocant, & quomodo sublatum sit
ab Anastasio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

qui ex Ponto Euxino & ex Colchide ac Maeotide palude, & ex locis supra Caucasum fitis excursions faciunt; eos item, qui ex Europa effundi solent, objectu suo repellit.

CAP. XXXIX.

De vestigali quod Chrysargyrum vocant, & quomodo sublatum sit ab Anastasio.

Res præterea eximia ac plane divina, ab eodem Imperatore gesta est, vestigalis scilicet quod Chrysargyrum dicebatur, abolito. Qua de re nunc dicendum est, quamvis Thucydidis eloquentia, aut etiam præstantiore ac disertiore lingua ad eam rem oportet. Ego verò non eloquentiâ, sed facti magnitudine confusus, rem narrabo: Romanorum reipublicæ tam longelateque diffusæ, impositum erat vestigal miserabile prorsus Deoque inuisum, & barbaris ipsis indignum, nedum Christianissimo Romanorum Imperio conveniens. Quod ad Anastasii usque tempore nescio quam ob rem neglectum atque toleratum, ipse regali magnificentia sustulit. Impositum autem erat, tum aliis compluribus, qui stipe collatitia victitabant, tum mulierculis, quæ corpore quæstum faciebant, & per abdita atque obscura urbis loca in cellis meritoriis ad stuprum prostabant: masculis præterea, qui muliebria passi fuerant, nec naturam solum ipsam, verum etiam reipublicam ignominia afficiebant. Adeo ut collatio ista vice legis proclamaret, licere cuivis incestam illam libidinem perpetrare. Porro impium illum ac detestandum quæstum, qui ex hoc vestigali percipiebatur, exactores qui illud ubique colligebant, quarto quoque anno deferebant ad summum magistratum Imperii Romani: ita ut non minima pars hæc esset magistratus, & propria, ut vocant, scriinia haberet, & numerarios, qui rationibus hujusmodi præerant, viros non obscuros, qui istud munus, perinde ac reliqua, militiam esse censerent. Quod cum didicisset Anastasius, & ad Senatum retulisset, scelus hoc esse, & novum quoddam atque insolens piaculum jure merito pronuntians, lege lata sanxit, ut penitus aboleretur, & chartas, quæ exactiois hujus notitiam continebant, incendio consumpsit. Cumque hoc vestigal, tanquam holocaustum quoddam, Deo integrè immolare vellet, ne

ἐν τῷ καλεσμένῳ διζήσαντες πόντος, καὶ τὰς τῆς μαϊοτίδος λίμνης καὶ τῶν πᾶσι τὸν καύκαλον, καὶ τὰς κατὰ τὴν διεσπῆσαν ἐκκεχυμένους.

Κεφ. λθ'.

Περί τῆς λιγομένης χρυσαργύρου, καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ἀναστασίου.

Υπερ μέγας ἡ καλεσμένη αὐτῆς θεῖον τὸ χρῆμα, ἡ τῶν καλεσμένων χρυσαργύρου ἐς τέλος κωλύμη ἢ καὶ λεπτὴ τῆς θακυδίδος γλώσσης, ἢ καὶ μέγας τῆς κομψοτέρας ἐπιδεδουλην. λέξω ἡ γὰρ, ἔργω πεποισῶς, τῆς ὡς πρῶτον ἐπέκειντο τῆ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη τῶν ῥωμαίων πολιτεία τέλει ἐλέσσει καὶ θεομισέας, καὶ βαρβάρων αὐτῶν ἀνάστημι γὰρ δὴ τῆς ῥωμαίων χριστιανικῆς βασιλείας, ὁ μέγας αὐτῆς, ἀντὶ τῆς λέγει ὅτι ἔχω παροφθέν, αὐτὸς ἀνείλε βασιλικώτατα. ἐπέκειντο δὲ ἑτέροις τε πολλοῖς ἐξ ἑσῆς τὴν τροφήν πορίζουσι, καὶ τὰς ἀπεμπολέσας τὴν ὄραν τῶν σώματων, καὶ χυδὴν πορνείαις ἐπὶ τοῖς κερκιδίοις κωλυθάνουσι τῆς πόλεως τόποις ἐπὶ χαματυπέοις ἐκδεδομέναις, καὶ πρὸς γὰρ τὴν ἡταιρηκόσι καὶ μὴ μόνον τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ πολίτευμα καθυβρίζουσι ὡς ἀπὸ νόμου πρὸς τὴν ἐσκομιδὴν βοᾶν, ἐπὶ ἀδελφείῃ τὴν τοιαύτην ἀθεμιτηρίαν τοῖς βουλομένοις καὶ τὸν ἐπὶ τὴν ἀθεμιτηρίαν νόσιον τε ἐξ ἐναγῆ πόρον, ἐπὶ τῆς πρῶτης καὶ κορυφαίας ἐσῆγον τῶν δεχθῶν ἀνατέρας ετηεῖδα οἱ τῶν ἐκασταχῆ συλλέγοντες, ὡς καὶ μέγας ὅτι ἐλάχισον τῆς ἀρχῆς καθυβρίζουσι, καὶ τῶν καλεσμένων εἰδὴν σκευῶν τυχεῖν, καὶ τῶν τὰ τοιαύτα διαψηφίζοντων, ὅτι ἀφανῶν ἀδελφῶν στρατείαν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς ἡγεμονῶν τὸ πρᾶγμα. ὁ μεμαθηκὸς ὁ ἀναστασίου, ἐπὶ τὴν γερασίαν προδῆς, καὶ μῦθος εἶναι καὶ καινοπρεπῆς ἀγῶν τὸ πρᾶγμα δικαίως ἀποφηνάμενος, τὸ ἀπικε καθάπαξ ἀνατρέθῃναι, καὶ τὴν εἰς πρᾶξιν δηλῶντας χάριτας πρὸς τὸν παρὰ δέδωκε. Καὶ τέλος τὴν πρᾶξιν ἐξεργῆσαι τῷ Θεῷ βεβηθείς, καὶ

μη λυι τῷ μετ' αὐτὸν Ἰξῆ τὰ δὲ χαῖα αὐτῆς
 ἀνείδη ἀνακαλέσασθαι, προσποιεῖται μὲν
 τὸν ἀρχαίον αὐτοῦ ἀβουλίας ἢ ἑαυτὸς κατη-
 γόρη, καὶ τ' ἐς ἀγαν ἀνοίας, λέγων ὡς
 τῆ καυδοξία τὸ πλεον δούς, τὸ σωσί-
 σον τῆ πολιτείας παρημέληκε, καὶ τὸν
 τοσοῦτον πόρον ἀνέκαθεν ἐφάρημένον, καὶ
 τοσοῦτοις χρόνοις βεβαιωθέντα, εἰκὴ τε
 ἀπεροκέπως ἀνήτησεν, ἔ σωεὶς τὰ
 ἐπαρτώμενα κινδυνώματα, ἢ τὰς στρα-
 τωπικὰς δαπάνας, τὸ ζῶν τὸ πολιτεῖ-
 μάλοσ τείχος, ἔ τὰς ἐς θεραπεῖαν τῆ θεοῦ
 καὶ μηδὲν τῶν ἐνδοθεν δεικνύς, ἀπαγγέλλει
 βούλεσθαι τὸν εἰρημένον ἀνασώσασθαι πῶ-
 ρον, καὶ δὴ τοὺς ἐφεσηκότας προσκαλε-
 σάμενος, ἔφασκε μεταμελῆσαι μὲν,
 ὅσα ἔχειν δὲ ὅτι καὶ πράξει, ἢ ὅπως τῷ
 οἰκίαν ἀμαρτίαν διορθώσασθαι, κατὰ παρ-
 τῶν χαρτῶν καυθέντων, τῶν δυναμένων
 τῷ εἰσπραξίῳ δηλοῦν κακῶν δὲ ἔ
 πινι προσποιήσει, τὰς δὲ ἀληθείας τῷ
 πράξιν ὀδυρομένων δια τὸν ἐντεθέν αὐ-
 τοῖς ἀειποιοῦμενον ἀδικον μισθόν, καὶ τῷ
 παραπλησίαν ἀποσίαν προσίχομένων,
 προὔτρεπέ τε καὶ παρεκάλε, δια πά-
 σης ἰόντας ζητήσεως ἔξεροβλήσαι, εἴπερ
 ἀρεῖν δυναθεῖεν δια τῶν ἑκάσταχοῦ συγ-
 κημένων πτυχίων τῷ πᾶσι πάντοσ εἰσ-
 πράξιν καὶ πᾶσι ἐκάστω δαπάνας,
 ἐς τὴν περὶ ταῦτα συλλογὴν ἐπεμπεν,
 ἀπὸ τῆς ἑκάστον χαρτῆν ταῦτα λαφονί-
 ζειν δυναμένοι, ὅποι ἀν ἀρεθεῖν, πρὸς
 αὐτὸν ἀποκομιθῆναι, ἵνα μετὰ πολλῆς
 τῆς περισκέψεως καὶ τῆς ἐς ἀγαν ἀκρο-
 θέας, τὰ περὶ τούτων αὐτοῖσ σωλαχθεῖν.
 ὡσ' οὐ μὲν καὶ ἡκον οἱ τούτοις διακο-
 νέμενοι, χαεῖς τις ἐδόκει καὶ φαιδρότητι
 γαννύμενοι ὁ ἀνασάσι. ἔχαίρε δὲ καὶ ταῖς
 ἀληθείαισ τῶν ἐσπουδασμένων τετυχηκῶς
 καὶ ἀνηρώτα τὸν τρέπον, ὅπως τε δύνωται,
 καὶ πᾶσι, καὶ εἴ τι τοῖσ τῶ καταλέλει-
 πται. τῷ ἢ πολλοὺς καταβέβληκέναι πόνους
 ἐπὶ τῆ σούτων συναγωγῇ δι' ἄχρηστομένον,
 ὀμνῶντων τε πρὸς τὸ βασιλέων ὡς ἐδείξ ἔτε-
 ροσ χαρτῆσ ταῦτα δηλῶν δυναμένος ἀνα πᾶν
 δόκει) τὸ πολίτευμα, αὐτοῖσ πνεύρῳ ἔξῆψε.

A quis forte ex Imperatoribus qui post ipsum regnaturi erant, vetus exactionis istius probum renovare iterum posset, dolere se simulavit. Et imprudentia le ipsum accusans atque extrema demencia, ajebat se inani gloria nimium tributentem, Reipublicæ commoda neglexisse, tantumque vectigal à majoribus institutum, & tam diuturni temporis spatio confirmatum, temere & inconsiderate sustulisse: ac neque imminencia pericula, neque sumptus rei militaris, qui sunt quasi viva quædam propugnacula Reipublicæ, nec eos qui ad cultum Dei necessarii sunt, animo perpendisse. Nihil igitur eorum quæ in animo habebat declarans, velle se dixit supra memoratum vectigal restituere. Cumque eos qui huic vectigali præpositi erant, ad se evocasset, se quidem facti sui prænitere falsus est: sed quid agendum sit nescire, nec quâ ratione erratum suum emendare possit, chartis omnibus ex quibus vectigalis notitia percipi poterat, igne consumptis. Illis vero, non quidem simulate, sed re ipsa atque ex animo vectigal deplorantibus, ob illicitum quæstum quem ex illo percipere consueverant; & maximam perinde difficultatem prætentibus: hortatus est eos Anastasius, ut omnibus modis scrutarentur ac pervestigarent, num forte ex tabulis quæ singulis in locis coacervatæ essent, totius vectigalis exigendi rationem possent reperire. Constituto itaque singulis salario, ad conquirendas chartas eos misit, jubens ut quæcumque chartæ vectigalis illius notitiam suppeditare possent, ubicumque locorum repertæ essent, ad ipsum destinarentur, ut singulari solertia ac diligentia, totius vectigalis ratio iterum componeretur.

D Reversus autem aliquantò post iis quibus id negotii mandatum fuerat, hilaris & singulari gaudio perfusus videbatur Anastasius. Et gaudebat re vera, quippe qui id quod optabat consecutus esset. Percontabatur itaque quam ratione, & apud quos repertæ fuissent chartæ, & num ex hujusmodi monumentis quidquam superesset. Illis vero affirmantibus, multum se laborasse ut chartas istas conquirerent, & per principem ipsum jurantibus nullam aliam chartam ex qua vectigalis hujus notitia percipi possit, in universo Imperio Romano reperiri, rursus chartis quæ allatæ fuerant, in rogam coniectis, magnum excitavit incendium,

& cinerem aquis mergi iussit, quo huiusmodi exactio penitus aboleretur: aded ut nec cinis, nec favilla, nec culum omnino huius rei, aut combustarum chartarum vestigium relinquere-
tur. Sed ne dum vestigialis huius abolitionem tantis laudibus effecerimus, ignorasse videamur quæ & qualia de hac exactione veteres scripserint, affectibus suis nimium indulgentes; ea nunc in medium adducamus, & falsa esse, ex iis cum maxime quæ ipsi scripserunt convincamus.

CAP. XL.

De his quæ Zosimus scripsit De Chrysfargyro, & de Constantino Imperatore.

ZOSIMUS, unus ex eorum numero qui impiam ac detestandam Gentilium superstitionem secuti sunt, Constantino ob id infensus, quod primus ex Imperatoribus relicta execrabili Græcorum superstitione, Christianam religionem amplexus esset, narrat vestigial quod Chrysfargyrum dicitur, ab illo primum institutum fuisse, & ut quarto quoque anno inferretur, lege lata sancitum. Aliis præterea innumeris probis, pium & magnificentissimum Constantinum idem Zosimus proscindit. Nam & alia prorsus intoleranda ab illo excogitata esse dicit adversus eum quemque fortis homines, & Crispum filium miserabili exitu interemptum; Faustam denique uxorem in balneo supra modum calefacto inclusam ac necatam fuisse. Cumque tantorum scelerum expiationem apud suos sacerdotes quaerivisset, nec invenisset: illi enim aperte responderunt, tantas cædes nullo lustrationis genere expiari posse: in Ægyptium quemdam qui ex Iberia venerat, incidisse. Ex quo cum didicisset, Christianorum religione omnia prorsus scelera aboleri, ea quæ Ægyptius ipsi tradiderat, amplexum fuisse. Atque ex eo tempore relicta majorum religione, impietatis, sicut ipse dicit, fecisse principium. Hæc & quidem falsa esse illico ostensurus sum. Prius verò dicam de Chrysfargyro.

μεγάλω ἐκ τῶν ἀποκριμῶν ἐν τῶν χαρτίων καὶ τῶν ἀποδίων ὕδασι ἐπέκλυσεν, ἀφαιρῶσαι τέλειον τὴν πρᾶξιν βεβλόμενον. ὡς μακρόν, μὴ τέφραν, μὴ τέ μὴν τι λέγειται πρᾶξιατῶν ἢ τῶν ἀποκαυθέντων φανῶν, ὡς αὐτῶν μὴ τὸ κάλυμα τῆς πρᾶξεως τοῦτον ἔξαρῶντες· δόξα μιν ἀγνοεῖν, τί τε, καὶ ὅσα τοῖς ἀρχαίοις ἐπέκεινται ταύτης ἐμπαροῦσι ἰσόρηται. Φέρε καὶ ταῦτα πρᾶξιατῶν, καὶ δείξω ψευδῆ, καὶ διαφερόντως ἔξ ἂν αὐτῶν διεξήληθον.

Κεφ. μ.

Πεὶ ἂν ἰσόρησι Ζώσιμῳ· χρεῖν τὸ χρεῖσθαι, καὶ κινῶν ἀπὸ τῆς βασιλείας.

ΕΙΡΗΤΑΙ Ζώσιμῳ, ἐν τῶν τῆς ἔξαρῶντος ἑμιαρῶν τῶν ἐλλήνων θρησκείας, μνησταντικῶν κωνσταντῶν, ὅτι πρῶτῳ βασιλεύων τῶν χριστιανῶν εἴλετο, τὴν βδελύσσων τῶν ἐλλήνων καταλιπὼν ἑξιδαιμοσύνας, αὐτὸς πρῶτῳ τὸ καλούμενον χρεῖσθαι ἐπινοήσας, ἀνά τετραετηρίδα τὸ τοῦτο τέθηκε τέλος· ἐσάγαδ' ἑκατομύριοι τε καὶ ἄλλοι τὸν δὺσεβῆ καὶ μεγαλόδωρον βλασφημίας κωνσταντῶν φησὶ γὰρ καὶ ἕτερα ἀπὸ ἀλλοτρίων ἀνύποις αὐτῶν πάσης ἔξδωρεῖν τυχεῖς, καὶ κωνσταντῶν παῖδα δειλῶς ἀφανίσαι, καὶ φανῶν τὴν αὐτῶν γαμετὴν ἐν βαλανείῳ ὑπερτιμέτρον ἐκπυρῶθέντι καθεύδοντα, ἐξ αὐτῶν ἄνθρωπων μεταγαγεῖν κατὰ σφία τε πρᾶξιατῶν σφῶν ἰερῶσι ζητοῦντα τῶν τοιούτων ἐναγῶν φόνων, καὶ μὴ τυχόντα· μηδ' ἐγὼ εἶναι τοῦτο ἀναφανδὸν εἰπεῖν περὶ τυχεῖν αἰγυπῶν ἐξ ἑβρηίας ἀφικμένῳ καὶ πρὸς αὐτῶν πρᾶξιατῶν πάσης ἀμαρτᾶδ' ἀνααιρετικὴν εἶναι τὴν χριστιανῶν πίσιν, μεταλαβεῖν ἂν ὁ αἰγυπῶν αὐτῶν μεταδέδωκε κἀντεῦθεν τὴν πατρῶαν καταλελοιπὸτα νόμισιν, τῆς ἀσεβείας, ὡς αὐτῶν φησὶ, τὴν δόξαν ποιήσας. καὶ ὡς μὲν καὶ ταῦτα ψευδῆ, πρᾶξιατῶν πόδας δείξω. τέως ἔτι πρᾶξιατῶν χρεῖσθαι λελέξεται.